

บทที่ 2

แนวคิดและความจำเป็นใน การจัดตั้งหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษ

2.1 แนวคิดในการจัดตั้งหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษ

มีผู้กล่าวกันเสมอว่า การสอบสวนเป็นการเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรมของการดำเนินคดีอาญาในระบบกล่าวหาซึ่งได้กระทำโดยเจ้าพนักงานของรัฐที่เรียกว่า พนักงานสอบสวน และกระบวนการยุติธรรมดังกล่าวยังรวมถึงการกระทำของเจ้าพนักงานของรัฐ ที่เรียกว่า เจ้าพนักงานตำรวจซึ่งมีหน้าที่ในการสืบสวน ทั้งนี้การสืบสวนและการสอบสวนเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันจนแทบจะแยกจากกันไม่ได้และจะต้องทำควบคู่กันไปในทุกคดีทุกเรื่องความผิดเพื่อสืบเสาะและแสวงหาข้อเท็จจริงของการกระทำผิดและแสวงหาตัวผู้กระทำความผิดตลอดจนสืบเสาะแสวงหาข้อเท็จจริงที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำความผิด วันเวลา และสถานที่ซึ่งเกิดจากการกระทำนั้นๆ รวมทั้งบุคคลและสิ่งของที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงรวบรวมข้อเท็จจริงที่สืบเสาะได้นั้นมาเป็นหลักฐานของสำนวนความเพื่อส่งพิสูจน์การกระทำความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหา ดังนั้น ถ้าการอำนวยความสะดวกในกระบวนการยุติธรรมขั้นต้นผิดเพี้ยนไม่ตรงต่อความเป็นจริงแล้ว ผลของการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมขั้นถัดขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นชั้นส่งพิสูจน์ความผิด (ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ) หรือชั้นกระทำการพิสูจน์ความผิด (พิจารณาพิพากษาของศาล) ก็จะผิดเพี้ยนและไม่ตรงต่อความเป็นจริงไปด้วย ในที่สุดผลสุดท้ายของการดำเนินการนั้นก็จะส่งผลให้มีค่าติดลบและสวนทางกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอันมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและความยุติธรรมในสังคม

ในปัจจุบันองค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวนคดีอาญา คือ พนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่หากพิจารณาย้อนหลังไปในอดีตแล้ว อำนาจหน้าที่ดังกล่าวมิใช่จะอยู่กับเจ้าพนักงานตำรวจมาโดยตลอด แต่กลับสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาหลายครั้งหลายหนระหว่างเจ้าพนักงานตำรวจกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง โดยนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2477 อันเป็นปีที่เริ่มใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้มีการโอนอำนาจการสอบสวนในความผิดอาญาของกฎหมายหลายฉบับไปให้องค์กรฝ่ายปกครอง โดยมีวิวัฒนาการตามลำดับ ดังนี้

พ.ศ. 2478 – 2481 อำนาจการสอบสวนอยู่กับฝ่ายปกครอง

พ.ศ. 2482 – 2487 อำนาจการสอบสวนอยู่กับฝ่ายตำรวจ

พ.ศ. 2488 ฝ่ายปกครองและฝ่ายตำรวจมีอำนาจการสอบสวนร่วมกันโดยมีนายอำเภอเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน

พ.ศ. 2489 – 2502 อำนาจการสอบสวนอยู่กับฝ่ายปกครองโดยนายอำเภอเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนและมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจเข้าร่วมสอบสวน

พ.ศ. 2503 – 2506 ฝ่ายปกครองและฝ่ายตำรวจมีอำนาจการสอบสวนร่วมกันโดยนายอำเภอเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนและมีเจ้าพนักงานตำรวจเป็นพนักงานสอบสวน

พ.ศ. 2506 กระทรวงมหาดไทยมีข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 1/2506 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2506 โอนอำนาจการสอบสวนจากเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองไปอยู่กับเจ้าพนักงานตำรวจแต่ฝ่ายเดียว

พ.ศ. 2509 กระทรวงมหาดไทยมีข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 1/2509 ลงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2509 ยกเลิกข้อบังคับฉบับที่ 1/2506 แต่ยังคงสาระสำคัญอย่างเดิมโดยเพิ่มเนื้อหาสาระบางประการ คือ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอที่ประสบเหตุความผิดอาญามีอำนาจจับกุมหรือสั่งให้จับกุมผู้กระทำความผิดและทำการสอบสวนได้เท่าที่จำเป็น จากนั้นจึงส่งให้พนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือผู้กล่าวโทษร้องต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจเรียกหัวหน้าพนักงานสอบสวนมาชี้แจงผลการสอบสวนแล้วให้คำแนะนำหรือเร่งรัดให้การสอบสวนเป็นไปอย่างได้ผลและเหมาะสม

พ.ศ. 2518 กระทรวงมหาดไทยมีข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2518 แก้ไขข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 1/2509 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอเมื่อได้รับคำร้องเรียนและขอความเป็นธรรมแล้ว มีอำนาจเข้าควบคุมการสอบสวนโดยเรียกสำนวนการสอบสวนมา

ตรวจพิจารณาและสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามที่เห็นสมควร รวมทั้งสั่งอนุญาตและไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว สั่งเปลี่ยนพนักงานสอบสวนหรือให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองเข้าร่วมทำการสอบสวนคดีนั้นได้ด้วย

พ.ศ. 2520 กระทรวงมหาดไทยมีข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 26 กันยายน 2520 กำหนดให้คดีอาญาในความผิดตามกฎหมาย 14 ฉบับ ซึ่งเป็นกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายปกครองเป็นส่วนใหญ่ไปอยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองได้แต่ฝ่ายเดียว

พ.ศ. 2523 กระทรวงมหาดไทยมีข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2523 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2523 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2523 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2525 กำหนดให้อำนาจหน้าที่การสอบสวนตกอยู่กับฝ่ายตำรวจ แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอมีอำนาจจับและรวบรวมพยานหลักฐานส่งพนักงานสอบสวนได้ นอกจากนั้นยังมีอำนาจควบคุมการสอบสวน เช่น มีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนมาตรวจพิจารณาสั่งและให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเข้าร่วมทำการสอบสวนคดีเรื่องนั้น โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 18 และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 140 กับมีอำนาจให้ความเห็นชอบในการจับกุมผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องหาที่เสนอขอความเห็นชอบ¹

แม้ว่าอำนาจการสอบสวนจะถูกปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาก็ตาม แต่การปรับปรุงระบบการสอบสวนโดยวิธีการปรับเปลี่ยนหรือโอนอำนาจการสอบสวนจากเจ้าพนักงานตำรวจไปอยู่กับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองแต่เพียงฝ่ายเดียวหรือการให้เจ้าพนักงานตำรวจและเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองมีอำนาจการสอบสวนร่วมกันนั้นก็ยังไม่อาจประสบความสำเร็จตามความคาดหวังของสังคมได้ ข้อกล่าวหาที่สังคมมักจะตั้งคำถามผ่านสื่อมวลชนทุกแขนง คือ ผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมเป็นการจับแพะหรือไม่ หรือหากเจ้าพนักงานตำรวจยังจับกุมผู้กระทำความผิดไม่ได้และ

---

¹ พ.ต.ท.วีระ วัฒนชัยนันท์, การสอบสวนภาคปฏิบัติ เล่ม 1, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2529), หน้า 4-6.

การกระทำความผิดล่วงเลยเป็นเวลานานแล้ว ก็มักได้ยินเสียงค้อนขูดว่า เจ้าหน้าที่ไร้ความสามารถ ไม่ปฏิบัติหน้าที่หรือไม่มีความสามารถอย่างเพียงพอ ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะกรรมการบริหารและการยุติธรรม วุฒิสภา จึงได้ระดมความคิดเพื่อค้นหาสภาพปัญหาของเจ้าพนักงานตำรวจกับกระบวนการยุติธรรม โดยการจัดการประชุมสัมมนาทางวิชาการและมีการจัดทำรายงานการประชุมทางวิชาการพร้อมสรุปผลการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารและการยุติธรรม วุฒิสภา² ได้ความโดยสรุปว่า สถานีตำรวจซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนั้น ขาดการพัฒนาและทำการปรับปรุงอย่างจริงจัง โดยมีลักษณะหิวโหย ตัวเล็ก กล่าวคือ พนักงานสอบสวนมีจำนวนเท่าเดิม แต่ผู้บังคับบัญชามีจำนวนมากขึ้น ทำให้พนักงานสอบสวนมีจำนวนน้อยกว่าปริมาณงานและไม่สอดคล้องกับงานที่เกินขีดความสามารถที่จะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อปริมาณงานมากพนักงานสอบสวนก็ต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อให้งานผ่านไปเท่านั้น พนักงานสอบสวนจึงไม่สามารถที่จะพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีอันทันสมัยเพื่อให้ก้าวทันกับอาชญากรรมกระทำผิดสมัยใหม่ที่อาชญากรผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เป็นผู้ลงมือกระทำผิด

ด้วยเหตุดังกล่าวคณะกรรมการบริหารและการยุติธรรม วุฒิสภา จึงมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาเรื่องการสอบสวนโดยมีแนวคิดว่า ควรปรับปรุงโครงสร้างกรมตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบัน) โดยตัดโอนงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรไปไว้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานนั้นโดยตรง เช่น งานทะเบียน งานป่าไม้ งานรถไฟ งานการเก็บภาษีและคนต่างด้าว นอกจากนี้เมื่อมีการแยกศาลออกจากกระทรวงยุติธรรมแล้ว³ ควรตัดโอนกรมตำรวจให้มาขึ้นกับกระทรวงยุติธรรมเพื่อทำหน้าที่ได้ถูกต้องตามหลักนิติศาสตร์และสามารถพัฒนาให้เป็นวิชาชีพได้

---

² คณะกรรมการบริหารและการยุติธรรม วุฒิสภา, รายงานการประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่องกระบวนการยุติธรรม, วันที่ 27-31 มีนาคม 2538 ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ 213-216 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา 2, หน้า 167-172.

³ ขณะที่คณะกรรมการบริหารและการยุติธรรม วุฒิสภา จัดการประชุมสัมมนานั้น กระทรวงยุติธรรมยังมีได้แยกออกจากศาลยุติธรรม

ประการสุดท้ายที่คณะกรรมการการกบริหารและการยุติธรรม วุฒิสภา เสนอคือ ให้ตั้งกรรมการสอบสวนขึ้นทำหน้าที่แทนกรมตำรวจ โดยเห็นว่าไม่ควรให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพนักงานสอบสวนอีกต่อไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของกระบวนการยุติธรรมที่เหมาะสมกับสังคมไทย กรรมการสอบสวนนี้จะมีพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนซึ่งมีคุณสมบัติและคุณวุฒิเช่นเดียวกับพนักงานอัยการหรือผู้พิพากษา มีหน้าที่ในการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและตามกฎหมายอื่นที่กำหนดไว้โดยมีที่ทำการอยู่ที่สถานีตำรวจและกำหนดค่าตอบแทนที่เป็นเงินเดือนและสวัสดิการอื่น ๆ ของพนักงานสอบสวนให้เท่ากันกับพนักงานอัยการเป็นอย่างน้อย

อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวมีผู้ไม่เห็นด้วยเป็นจำนวนมาก⁴ เนื่องจากเห็นว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวยังมีใช้การแก้ไขปัญหาที่ถูกจุด เนื่องจากปัญหามีได้อยู่ที่ว่าหน่วยงานใดควรมีอำนาจสอบสวน แต่อยู่ที่ว่าควรมีมาตรการตรวจสอบการสอบสวนคดีอาญาด้วยวิธีใด จึงจะทำให้การสอบสวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยุติธรรม ทั้งนี้เพราะไม่ว่าอำนาจหน้าที่การสืบสวนสอบสวนนี้จะไปอยู่ในองค์กรใดก็ตาม องค์กรใหม่ที่เข้ามาปฏิบัติแทนนั้นก็ไม่มีหลักประกันใดที่จะแสดงให้เห็นว่าองค์กรใหม่นี้มีคุณธรรมเปี่ยมล้นไปด้วยความยุติธรรมที่เหนือกว่า⁵ ดังนั้น การจัดตั้งกรรมการสอบสวนขึ้นมาโดยมิได้สร้างมาตรการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพจึงมิได้เป็นการแก้ไขปัญหาแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามกรรมการสอบสวนอาจเป็นหน่วยงานที่สร้างปัญหาใหม่ขึ้นอีกก็ได้ ปัญหาดังกล่าวจึงเกิดเป็นประเด็นโต้เถียงกันเป็นจำนวนมากจนหาข้อยุติแน่นอนไม่ได้ จึงยังไม่อาจสรุปได้ว่าแนวทางการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาด้านการสอบสวนจะมีลักษณะอย่างไร

---

⁴ กุลพล พลวัน, การบริหารกระบวนการยุติธรรม. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544), หน้า 67.

⁵ พ.ต.ท. วีระ วัฒนชัยนันท์, การสอบสวนภาคปฏิบัติ เล่ม 1, หน้า 3.

ในปี พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 275⁶ ได้บัญญัติให้ศาลยุติธรรมแยกออกจากกระทรวงยุติธรรมและมีหน่วยงานตุลาการที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร จึงได้มีแนวคิดให้จัดโครงสร้างกระทรวงยุติธรรมใหม่ให้เป็นศูนย์กลางของการบริหารงานยุติธรรมในทุกระดับโดยยกเว้นส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล⁷ โดยในส่วนของงานสอบสวนคดีอาญานั้นกระทรวงยุติธรรมมีแนวคิดให้จัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อให้เป็นหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษซึ่งมีหน้าที่ในการช่วยส่งเสริมการสอบสวนของตำรวจในคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน นอกจากนี้หน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษยังจะเป็นหน่วยงานที่มีความเป็นอิสระตลอดจนมีความเชี่ยวชาญพิเศษในคดีต่างๆ อันมีลักษณะพิเศษและเสริมประสิทธิภาพของการสอบสวนให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น จากแนวคิดดังกล่าวจึงได้จัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้นในกระทรวงยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 33 และแบ่งส่วนราชการกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นหน่วยงานต่างๆ ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 อย่างไรก็ตามในขณะนี้ (เมษายน 2546) กรมสอบสวนคดีพิเศษยังไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

2.2 ความสำคัญและลักษณะสำคัญของการจัดตั้งหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษ

สถานการณ์อาชญากรรมในสังคมปัจจุบันได้ทวีความรุนแรงและมีความสลับซับซ้อนของการกระทำความผิดขึ้นเป็นลำดับโดยเฉพาะอาชญากรรมพิเศษ ได้แก่

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 275 วรรค 1 บัญญัติว่า

"ศาลยุติธรรมมีหน่วยงานตุลาการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา"

⁷ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, "การสัมมนาเรื่องรัฐบาลใหม่กับกระบวนการยุติธรรม", จัดโดยวิทยาลัยการยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2544, ห้องประชุม 1 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

1. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่กระทำต่อระบบการเงิน การธนาคาร การค้า การพาณิชย์ การหลีกเลี่ยงภาษีอากร การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

2. อาชญากรรมคอมพิวเตอร์หรืออาชญากรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่กระทำการลักลอบแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือทำลายข้อมูลหรือระบบปฏิบัติการของหน่วยงานต่างๆ

3. อาชญากรรมที่มีอิทธิพลเข้ามาเกี่ยวข้องกับ องค์การอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติเป็นการกระทำความผิดที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ เป็นองค์กรที่มีเครือข่ายภายในและระหว่างประเทศ รวมทั้งผู้กระทำความผิดมักได้แก่ผู้มีอิทธิพลหรือผู้มีอิทธิพลให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง เช่น ขบวนการค้าโสเภณีข้ามชาติ ขบวนการค้ามนุษย์และการค้ายาเสพติด เป็นต้น

อาชญากรรมพิเศษดังกล่าวนี้มีการพัฒนารูปแบบและวิธีการของการกระทำผิดอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา ทั้งนี้ในด้านกรรมวิธีการกระทำความผิด การนำเทคนิควิธีการสมัยใหม่เข้ามาเป็นเครื่องมือประกอบการกระทำความผิด ลักษณะการกระทำความผิดที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและเป็นขบวนการ รวมทั้งการกระทำความผิดมีความเกี่ยวเนื่องและมีเครือข่ายโยงใยระหว่างประเทศ ซึ่งการกระทำความผิดต่างๆ นี้มีความสลับซับซ้อน แยกย่อยและละเอียดอ่อน เนื่องจากผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญและความเชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ เป็นอย่างดี ทำให้สร้างความเสียหาย และก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศอย่างมากมาย กล่าวคือ นอกจากจะสร้างความเสียหายโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจการเงินการคลังของประเทศนับหมื่นล้านบาทต่อปี ในขณะที่ยังมีการกระทำความผิดอีกจำนวนมากที่ไม่สามารถดำเนินการสืบสวน สอบสวนหรือจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้แล้ว ยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนของชาวต่างประเทศ ทำให้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง สังคมและความมั่นคงของประเทศไทยในที่สุด นอกจากนี้แล้วสิ่งที่ไม่อาจประเมินความเสียหายได้คือความสูญเสียของชีวิตและร่างกายและที่สำคัญที่สุดคือความสงบสุขของคนในสังคม

อย่างไรก็ตามการป้องกัน การปราบปรามและการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมพิเศษซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าใดนัก ทั้งนี้สืบเนื่องจากปัญหาและอุปสรรคหลายประการ กล่าวคือ

1. การกำหนดตำแหน่งพนักงานสอบสวนให้เป็นผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจและผู้มีวุฒิการศึกษาสาขานิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์เท่านั้น ซึ่งการกำหนดตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าวทำให้ขาดผู้ที่มีความรู้ มีทักษะและมีความชำนาญเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เช่น เศรษฐศาสตร์ การเงิน การธนาคาร การบัญชี คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. การขาดพนักงานสอบสวนที่มีความรู้และความชำนาญในการสอบสวนอย่างแท้จริง เนื่องจาก

(1) เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่ด้านการสอบสวน ได้แก่ พนักงานสอบสวน (สบ.1) และพนักงานสอบสวน (สบ.2) ซึ่งมีระยะห่างร้อยตำรวจตรีถึงพันตำรวจโทเท่านั้น เมื่อพนักงานสอบสวนเหล่านี้ได้รับการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นเป็นระดับรองผู้กำกับขึ้นไปแล้วก็ต้องทำหน้าที่ด้านการบริหารแต่จะมีได้ทำหน้าที่ด้านการสอบสวนแต่อย่างใด

(2) การที่พนักงานสอบสวนสามารถโยกย้ายสลับตำแหน่งไประหว่างหน่วยงานในสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ เนื่องจากเชื่อว่าตำรวจทุกคนสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวนได้ จึงทำให้เกิดการสับเปลี่ยนหมุนเวียนและโยกย้ายหน้าที่ระหว่างฝ่ายสอบสวน ฝ่ายสืบสวน ฝ่ายปราบปราม รวมทั้งฝ่ายจราจรอันถือว่าเป็นเรื่องปกติที่จะต้องปฏิบัติตามระบบราชการ แต่ในความเป็นจริงแล้ว การโยกย้ายสลับตำแหน่งบุคคลระหว่างหน่วยงานดังกล่าวทำให้ขาดการเชื่อมต่อในการทำงานด้านการสอบสวนคดีเศรษฐกิจและขาดพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ ความชำนาญและมีทักษะเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

3. ภารกิจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นภารกิจที่กว้างขวางและหลากหลาย การควบคุมปัญหาอาชญากรรมพื้นฐานซึ่งได้แก่ อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิต ร่างกายและอาชญากรรมที่เป็นคดีเล็กน้อย เจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีอาจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควรทำให้ต้องทุ่มเททรัพยากรไปกับการดำเนินการดังกล่าว ส่วนการดำเนินการกับอาชญากรรมพิเศษมีอาจกระทำได้อย่างเต็มที่เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจมีจำนวนไม่เพียงพอกับปริมาณคดีที่เกิดขึ้น ประกอบกับอาชญากรรมพิเศษต้องใช้ระยะเวลาในการรวบรวมพยานหลักฐาน ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่อาจสอบสวนอาชญากรรมที่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อน

4. การที่อาชญากรรมพิเศษเป็นอาชญากรรมที่มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมากมายมหาศาล ประกอบกับผู้กระทำผิดเป็นผู้มีอิทธิพลหรือมีผู้อิทธิพลสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง จึงทำให้มีการใช้อิทธิพลภายนอกไม่ว่าจะเป็นอิทธิพลทางการเงิน หรืออิทธิพลทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อันอาจส่งผลให้การอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนถูกบิดเบือนไป

ดังนั้น การจัดตั้งหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษขึ้นจึงเป็นไปเพื่อปฏิบัติภารกิจในการป้องกัน ปราบปรามและควบคุมอาชญากรรมพิเศษอย่างมีทิศทางที่ชัดเจนซึ่งย่อมส่งผลต่อการลดและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ ทำให้สังคมได้รับการป้องกันให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์หรืออาชญากรรมที่มีอิทธิพลเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น องค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ ทั้งนี้โดยการปฏิบัติงานทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ ด้วยการสืบสวนทั้งก่อนและหลังการกระทำผิด และการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมพิเศษ โดยมีวิธีการคือ

1. พนักงานสอบสวนในคดีพิเศษจะประกอบด้วยผู้ซึ่งมีความรู้ และความชำนาญที่เกี่ยวข้องหลากหลายสาขาอาชีพ เช่น ผู้เชี่ยวชาญในสาขานิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเงิน การบัญชี และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ทำให้พนักงานสอบสวนประกอบด้วยบุคคลที่มีความสามารถและความรู้เท่าทันผู้กระทำผิดรวมถึงสถานภาพและแนวโน้มของอาชญากรรมพิเศษ

2. มีวิธีการในการสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านการสอบสวน โดยมีกระบวนการที่ให้พนักงานสอบสวนในคดีพิเศษสามารถปฏิบัติหน้าที่การสอบสวนได้อย่างต่อเนื่องและมีความก้าวหน้าในสายงานโดยไม่มีการโยกย้ายข้ามสายงาน รวมถึงมีหลักประกันความมั่นคงและความเป็นอิสระในวิชาชีพ เพื่อมิให้มีการโยกย้ายพนักงานสอบสวนในคดีพิเศษได้โดยมิชอบ

3. มีการกำหนดเงินเดือนและค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมได้อย่างมีเกียรติเพื่อจะได้ไม่ต้องใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ในทางไม่สุจริต

2.3 หน่วยงานสอบสวนคดีอาญาบางประเภทที่มีลักษณะใกล้เคียงกับหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษ

2.3.1 กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง (บก.สศค.)

กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง (บก.สศค.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2535 มีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทั่วราชอาณาจักร ซึ่งก็ได้ดำเนินการทุกรูปแบบในอันที่จะทำการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทุกชนิดและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายไม่ว่าจะเป็นระดับในประเทศหรือต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้มีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการปฏิบัติหน้าที่กับหน่วยงานสืบสวนของสหรัฐอเมริกาประจำกรุงเทพ (USSS.) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1989 เป็นต้นมา รวมทั้งยังได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์ของกลางในคดีจากหน่วยตรวจพิสูจน์หลักฐานในประเทศสหรัฐอเมริกาอีกด้วย นอกจากนี้แล้ว บก.สศค.ยังมีการร่วมมือในการปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจกับหน่วยงานต่างประเทศ เช่น หน่วยงานศุลกากรของสหรัฐอเมริกา รวมทั้งนายตำรวจติดต่อประสานงาน (Liaison Office) ประจำสถานเอกอัครราชทูตสวีเดน เซอร์แลนด์ เยอรมัน ออสเตรเลีย แคนาดา ญี่ปุ่น อังกฤษ และฮ่องกง ตลอดเวลาที่ผ่านมานับแต่เริ่มตั้ง บก.สศค. นั้น บก.สศค. ได้แสดงผลการปฏิบัติงานในการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอย่างน่าพอใจ และจะดำเนินการต่อไปเพื่อปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทุกรูปแบบไม่ว่าในประเทศหรือต่างประเทศ⁸

บก.สศค. ได้ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา ดองตราสดมปีตัวเงิน นอกจากนี้ บก.สศค. ยังได้สืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติอื่นๆ เช่น พระราชบัญญัติการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527

---

⁸ วีระพงษ์ บุญโญภาส, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544), หน้า 333.

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เป็นต้น โดยคดีที่สร้างผลงานและชื่อเสียงให้แก่ บก.สศก. นั้นมีจำนวนมากมายหลายคดี เช่น คดีแชร์บลิสเซอร์ เป็นคดีที่บริษัท บลิสเซอร์ อินเตอร์กรุ๊ป ทำธุรกิจจัดสรรวันหยุดพักผ่อนหรือที่พักผ่อนให้กับสมาชิก โดยเปิดให้ประชาชนผู้สนใจเข้าร่วมสมัครเป็นสมาชิกกับบริษัท โดยเสียค่าสมาชิกให้กับบริษัทเป็นเงิน 30,000 – 60,000 บาท สมาชิกจะได้รับผลตอบแทนคือ ได้ไปพักผ่อนตามโรงแรมที่บริษัทกำหนดไว้ 14 แห่งทั่วประเทศ ปีละ 4 วัน 4 คืน ภายในระยะเวลา 20 ปี นอกจากนี้ หากสมาชิกคนใดสามารถหาบุคคลอื่นเข้าร่วมเป็นสมาชิกของบริษัทได้แล้ว บริษัทจะจ่ายค่าคอมมิสชั่นตอบแทนในอัตราสูงขึ้นไปเป็นขั้นบันได โดยต่ำสุดจะได้รับผลตอบแทนประมาณ 5,000 บาท และสูงสุดจะได้รับค่าตอบแทนมากกว่า 1,500,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนบุคคลที่สมาชิกเดิมสามารถติดต่อมาสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ จากรายได้และผลตอบแทนดังกล่าวทำให้ประชาชนกว่า 20,000 คน เข้าร่วมในวงการธุรกิจดังกล่าว

ต่อมา บก.สศก. ได้รับเรื่องร้องเรียนจากสมาชิกว่า บริษัทไม่สามารถจองโรงแรมหรือรีสอร์ทให้แก่สมาชิกตามที่ระบุไว้ในสัญญาได้ หรือมีเช่นนั้นหากสมาชิกต้องการพักในโรงแรมหรือรีสอร์ทนั้นก็ต้องชำระราคาในอัตราพิเศษซึ่งไม่ตรงกับในสัญญาที่ระบุให้สมาชิกสามารถพักผ่อนได้ฟรี บก.สศก. จึงเริ่มทำการสอบสวนสรุปได้ความว่า บริษัท บลิสเซอร์ ไม่มีสถานที่พักผ่อนเป็นของตนเอง เพียงแต่ให้บริษัท เฟิร์ม รีสอร์ท เซอร์วิส เป็นผู้จัดหาสถานที่พักให้สมาชิก เมื่อสมาชิกต้องการที่พักตามที่ระบุไว้ บริษัทบลิสเซอร์ก็จะนำเงินค่าสมาชิกที่เก็บไว้ไปจองที่พักให้แก่สมาชิก แต่ในวันเกิดเหตุนั้นปรากฏว่า สมาชิกต้องการพักผ่อนพร้อมกันและบริษัทบลิสเซอร์ไม่สามารถจัดหาที่พักให้แก่สมาชิกได้ ทำให้ความจริงปรากฏขึ้นว่า แท้จริงแล้วบริษัทบลิสเซอร์ไม่ได้มีเจตนาทำธุรกิจจัดสรรวันหยุดพักผ่อน แต่ความจริงแล้วธุรกิจดังกล่าวคือ แชร์ลูกโซ่นั้นเอง

บก.สศก. ได้ทำการสืบสวนสอบสวนคดีนี้จนสามารถดำเนินการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ รวมค่าเสียหายในขณะนั้นประมาณ 2,000 ล้านบาท นับเป็นผลงานชิ้นสำคัญของ บก.สศก.

2.3.2 กองปราบปราม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

กองปราบปราม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2539 มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารการปกครอง บังคับบัญชาหน่วยงานในเขตอำนาจรับผิดชอบ ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และรักษาความสงบเรียบร้อยให้เป็นไปตามนโยบายของทางราชการโดยมีเขตอำนาจอยู่ที่วราษอาณาจักร นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดอาญาทั้งหลายที่วราษอาณาจักร ตลอดจนร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานองค์กรต่างๆ ในการให้บริการช่วยเหลือประชาชน

นอกจากภารกิจดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น กองปราบปรามยังได้จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจในด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนภารกิจอื่นๆ ของกองปราบปราม โดยแบ่งแยกได้ดังนี้

1. ศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมพิเศษและอาชญากรรมข้ามชาติ

ศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมพิเศษและอาชญากรรมข้ามชาติจัดตั้งขึ้นหลังจากที่มีการประชุมคณะมนตรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2519 ซึ่งประเทศสมาชิกได้ให้สัตยาบันใน Declaration of ASEAN Concord ซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิกร่วมมือกันในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ หลังจากประเทศไทยได้ให้สัตยาบันกับปฏิญญาความตกลงอาเซียน (Declaration of ASEAN Concord) แล้วกองปราบปรามจึงได้มีคำสั่งที่ 248/2538 และ 249/2538 ลงวันที่ 10 ตุลาคม 2538 ให้จัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมพิเศษและอาชญากรรมข้ามชาติ กองปราบปราม (ศบช.ป.) โดยมอบหน้าที่และความรับผิดชอบให้รองผู้บังคับการปราบปรามมีภารกิจประสานงานและรวบรวมข้อมูลด้านข่าวกรองเกี่ยวกับความมั่นคงและอาชญากรรม โดยประสานงานกับสำนักงานตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ กองปราบปราม (ศปร.ป.)

ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกองปราบปรามที่ 50/2538 ลงวันที่ 15 มีนาคม 2538 เรื่องการจัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายตามนโยบายการบริหารงานของกรมตำรวจ มีภารกิจในการสืบสวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อยานพาหนะทุกประเภทในทุกลักษณะของการกระทำความผิด

3. ศูนย์ประสานงานปราบปรามมือปืนรับจ้างและผู้สนับสนุน (ศปจ.ป.)

ศูนย์ประสานงานปราบปรามมือปืนรับจ้างและผู้สนับสนุนจัดตั้งขึ้นตามคำสั่งเดียวกันกับคำสั่งตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ มีหน้าที่ในการสืบสวนและปราบปรามคดีความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน อาวุธสงคราม วัตถุระเบิด มือปืนรับจ้างและผู้มีอิทธิพลตลอดจนการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับคดีประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายทุกประเภท

4. ศูนย์ป้องกันและปราบปรามขบวนการค้าโสเภณีเด็กและการใช้แรงงานเด็ก (ศสร.)

ศูนย์ป้องกันและปราบปรามขบวนการค้าโสเภณีเด็กและการใช้แรงงานเด็กมีภารกิจในการสืบสวนปราบปรามเกี่ยวกับการล่อลวงเด็กหญิงไปเพื่อการค้าประเวณีหรือเพื่อใช้แรงงานโดยผิดกฎหมาย ทั้งนี้ ศสร. สามารถดำเนินการปราบปรามจับกุมเอง หรือประสานงานกับตำรวจท้องที่เพื่อให้ทำการจับกุมได้ตามความเหมาะสมโดยสามารถดำเนินการได้ที่ราชอาณาจักร และยังสามารถร่วมกันประสานงานกับศูนย์รับแจ้งข้อมูลโสเภณีเด็กและการใช้แรงงานเด็กของกระทรวงมหาดไทยด้วย⁹

ในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ กองปราบปรามได้ประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจจากประเทศต่างๆ เช่น¹⁰ ประสานงาน liaison officer ของประเทศออสเตรเลีย เพื่อ

⁹ ดู <http://vlib.police.go.th/cib/por> 23. html

¹⁰ ดู <http://www.csd-police.org/webcsdthai/library/internation2.htm>

ปรึกษาเกี่ยวกับเอกสารการตรวจคนเข้าเมือง หรือประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจของญี่ปุ่นในการแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การปราบปรามค้ายาเสพติดและการลักลอบค้ายาเสพติด หรือประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ FBI และ DEA ของสหรัฐอเมริกาในการสืบสวนคดีค้ายาเสพติดและคดีอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งประสานงานกับเจ้าหน้าที่ DLO ของอังกฤษในการปราบปรามการค้ามนุษย์และการบังคับให้เด็กค้าประเวณี เป็นต้น

2.3.3 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.)

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542¹¹ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีเลขาธิการ ปปง. เป็นข้าราชการพลเรือน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรีและได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยเลขาธิการ ปปง. จะมีหน้าที่ควบคุมดูแลงานราชการโดยทั่วไปของสำนักงานและขึ้นตรงต่อการบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงาน โดยมีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 สำนักงาน ปปง. มีอำนาจหน้าที่ในการเก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษาและวิเคราะห์รายงาน และข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมอันเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญาหรือการดำเนินการใดๆ ทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดและทำหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษากองรวมในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

วัตถุประสงค์หลักของการตั้งสำนักงาน ปปง. คือ เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามมิให้อาชญากรนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดในรูปแบบต่างๆ ไปเปลี่ยนสภาพเพื่อหลบเกลื่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินนั้น เมื่อมีโอกาสอัน

¹¹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 40

เหมาะสม อาชญากรก็นำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่แอบแฝงในรูปเงินสดเอาไปใช้เพื่อดำรงชีวิตและนำไปขยายวงของการกระทำความผิดต่อไป วิธีการฟอกเงินนี้อาจทำได้หลายวิธี เช่น ฝากหรือโอนเงินหรือทรัพย์สินให้ผู้อื่นถือแทนในประเทศ นำเงินไปซื้อธุรกิจที่ขาดทุนมาดำเนินการให้เป็นธุรกิจที่มีรายรับเป็นเงินสดโดยนำเงินผิดกฎหมายผ่านเข้ามาเป็นรายได้ หรือการโอนผ่านระบบใต้ดิน เช่น โฟยก๊วน อาชญากรเหล่านี้จะใช้จุดอ่อนของระบบธุรกิจ ให้เกิดประโยชน์ในการปกปิดร่องรอยหรือแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ซึ่งมักจะได้แก่ ธุรกิจที่ไม่มีหลักฐานหรือเอกสารให้ติดตามร่องรอยได้ และยังรวมถึงธุรกิจที่รวดเร็วฉับไวแต่ไม่มีการควบคุมอย่างเหมาะสมจากหน่วยงานของรัฐและปราศจากกลไกป้องกันมิฉะนั้นที่ตีพอ ทำให้การฟอกเงินส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างใหญ่หลวง โดยเงินที่ถูกฟอกแล้วจะนำไปใช้ในการค้าขายยาเสพติด การก่อการร้าย การค้าอาวุธและกิจกรรมอาชญากรรมอย่างอื่น หรือแม้แต่การทุจริตติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือนักการเมือง ทำให้การแผ่ขยายอาณาจักรขององค์กรเหล่านี้ไปอย่างรวดเร็วและสกัดกันได้อย่างยาก สำนักงาน ปปง. จะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานที่ติดตามการทำธุรกรรมต่างๆ โดยมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับสถาบันการเงิน¹² สำนักงานที่ดิน¹³ หรือผู้ประกอบการอาชีพที่ปรึกษาการลงทุน¹⁴ โดยให้หน่วยงานทั้ง 3 นี้ รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงาน ปปง. ในทันทีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินหรือทรัพย์สินนั้น น่าจะได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญาอันเป็นความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมาย หลังจากที่สำนักงาน ปปง. ได้รับรายงานแล้วก็จะดำเนินการสืบสวน สอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐาน¹⁵ เพื่อติดตามว่าการกระทำดังกล่าวเข้าข่ายความผิดฐานฟอกเงินอันเป็นความผิดอาญาหรือไม่ หากตรวจสอบดูแล้วพบว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดฐานฟอกเงินก็จะดำเนินการให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษในทางอาญาโดยผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่

¹² วีระพงษ์ บุญญเภาส, “บทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงินกับการฟอกเงิน”, เอกสารประกอบการอบรมในโครงการอบรมผู้พิพากษาหลักสูตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, โดยสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม, โรงแรมเดอะแกรนด์, 26 กุมภาพันธ์ 2543.

¹³ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 15

¹⁴ พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 16

¹⁵ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3

20,000บาท ถึง 200,000 บาท¹⁶ นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดยังถูกลงโทษในทางแพ่ง โดยกฎหมายฟอกเงินให้อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินได้โดยให้เงินหรือทรัพย์สินที่ถูกริบนี้ตกเป็นของแผ่นดิน¹⁷

ในด้านต่างประเทศ สำนักงาน ปปง. ได้ประสานงานกับประเทศสมาชิกกลุ่มต่อต้านยาเสพติด 16 ประเทศ (Foreign Anti – Narcotics Community – FANC) เพื่อร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและร่วมมือกันสืบสวนสอบสวนและปราบปรามอาชญากรรมฟอกเงิน นอกจากนี้ยังเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่อต้านการฟอกเงินแห่งเอเชีย – แปซิฟิก (Asia Pacific Group on Money Laundering – APG) และกลุ่มเอ็กมอนต์ (Egmont Group) ซึ่งเป็นกลุ่มความร่วมมือหน่วยงานสืบสวนทางการเงิน (Financial Intelligence Unit – FIU) ของประเทศต่างๆ 58 ประเทศ และยังประสานงานร่วมกับสถานทูตออสเตรเลียและสถานทูตอเมริกาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่น่าสงสัยว่ามีการใช้สถานที่ในประเทศไทยในการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ ซึ่งอาจเป็นการกระทำอันเป็นการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาและเป็นการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์โดยไม่ได้รับอนุญาต รวมทั้งประสานงานที่เกี่ยวกับข้อมูลและข่าวสารกับเจ้าหน้าที่ตำรวจฮ่องกงในการรวบรวมพยานและหลักฐานสำคัญเพื่อประกอบการดำเนินคดี¹⁸

2.3.4 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ปปช.)

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของไทยมีมาแต่อดีตนับตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี กรุงรัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน โดยจุดเริ่มต้นของยุคปัจจุบันได้เริ่มจากการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ พ.ศ. 2471 พระราชบัญญัติคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2476 พระราชกฤษฎีกาวิธี

¹⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 60

¹⁷ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5

¹⁸ การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คู่มือประชาชน, กองนโยบายและมาตรการ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.

พิจารณาคลังโทษข้าราชการและพนักงานเทศบาลผู้กระทำผิดหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ พ.ศ. 2490 และพระราชบัญญัติเรื่องรางวัลอุทิศ พ.ศ. 2492

ต่อมาเมื่อนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลได้มีเจตจำนงที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการให้หมดสิ้นไปหรืออย่างน้อยก็ให้บรรเทาเบาบางลง จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ 9(6) แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2517 หลังจากนั้นก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2518 และตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน 2518 (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2518 จัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ป. สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีขึ้น

เมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งมีการกำหนดให้เกิดองค์กรอิสระขึ้นรวม 8 องค์กร หนึ่งในจำนวนนั้นได้มีองค์กรหนึ่งที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เรียกว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นหน่วยงานตุลาการที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณและการดำเนินการอื่นๆ

ต่อมาในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2542 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เป็นผลให้สำนักงาน ป.ป.ป. ได้ถูกยุบเลิกไปและได้มีการจัดตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่เรียกโดยย่อว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ขึ้น

ภายในสำนักงาน ป.ป.ช. จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.)¹⁹ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

¹⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 297-302

1. ได้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งนำความเห็นเสนอดุสิตสภา กรณีมีการร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

2. ได้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งนำความเห็นส่งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีมีผู้กล่าวหา ร้องเรียนให้ดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือข้าราชการการเมืองอื่นที่ร้ายวรมิติดปกติและกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

3. ได้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวรมิติดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

4. ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

5. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี

นอกจากนี้แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังต่อไปนี้²⁰

1. เรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์แห่งการได้สวนข้อเท็จจริง

---

²⁰ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 25 และ 26

2. ดำเนินการขอให้ศาลที่มีอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นรวมทั้งยานพาหนะของบุคคลในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกเพื่อ ตรวจสอบ ค้น ยึดหรืออายัดเอกสารทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานอื่นใดอันเกี่ยวข้องกับเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำลังไต่สวนข้อเท็จจริง

3. มีหนังสือให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐอื่นๆ ดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการ ปฏิบัติหน้าที่ การไต่สวนข้อเท็จจริง หรือการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

4. แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ ความผิดและเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และมีอำนาจดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขต อำนาจออกหมายเพื่อให้มีการจับและควบคุมผู้ถูกกล่าวหาระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงหาก ปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มูลเพื่อ ส่งตัวไปยังพนักงานอัยการดำเนินการต่อไป

ภายหลังจากที่สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ตั้งขึ้นแล้ว บทบาทของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ แสดงให้สังคมปรากฏในครั้งแรกด้วยการชี้มูลความผิดของนักการเมืองซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงมหาดไทย ในข้อหาว่าแจ้งทรัพย์สินอันเป็นเท็จและยื่นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญมาตรา 295 ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความ ผิดจริงและต้องออกจากตำแหน่งการเมืองทุกตำแหน่ง²¹ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ตรวจสอบการ ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่ใช้อำนาจหน้าที่หรือฐานะตำแหน่งที่ตนมีอยู่ กระทำไปในทางที่มี ชอบหรือกระทำเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัวซึ่งพบอยู่มากในวงราชการไทย โดยในปี 2001 องค์กร Transparency International เคยจัดลำดับประเทศที่มีลำดับการทุจริตมากที่สุดในโลกไว้ 91 ประเทศ โดยเรียงลำดับจากประเทศที่มีการทุจริตน้อยที่สุดไปมากที่สุด พบว่าประเทศไทยเป็น ประเทศที่มีลำดับการทุจริตอยู่ในลำดับที่ 61 ซึ่งอยู่ต่ำกว่าประเทศอื่นในทวีปเอเชีย เช่น สิงคโปร์ (ลำดับที่ 4) ฮองกง (ลำดับที่ 14) ญี่ปุ่น (ลำดับที่ 21) ไต้หวัน (ลำดับที่ 27) มาเลเซีย (ลำดับที่ 36) เกาหลีใต้ (ลำดับที่ 42) และจีน (ลำดับที่ 57)²² กระบวนการข้อหาทุจริตบังหลวงในวงราชการไทยยัง

²¹ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 31/2543 วันที่ 10 สิงหาคม 2543

²² ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน <http://www.transparency.org/cpi/2001/cpi2001.html>

คงปรากฏในอีกหลากหลายรูปแบบโดยมีการปรับตัวเพื่อสร้างกลไกป้องกันการถูกจับได้หรือทำให้ตรวจจับได้ยาก เช่น การใช้สัญญาหรือสัญญาลักษณะติดต่อในการให้สินบนโดยการหลีกเลี่ยงการพูดเนื่องจากเกรงว่าจะถูกบันทึกเสียงหรือการอาศัยคนกลางเป็นตัวแทนในการจ่ายเงินสินบนให้เจ้าพนักงานเพื่อตัดตอนไม่ให้เจ้าหน้าที่สืบสวน สอบสวนหาตัวผู้จ่ายเงินที่แท้จริงได้ โดยเฉพาะในกรณีการแข่งขันการประมูลระหว่างผู้เข้าประมูลในโครงการของหน่วยงานราชการซึ่งพบว่ามีพฤติกรรมในการประมูลอยู่มาก เช่น การกีดกันไม่ให้ผู้แข่งขันอื่นเข้าร่วมประมูล การขั้วกันของผู้เข้าร่วมประมูลโดยการกำหนดสเปก (Spec) สินค้าหรือบริการ หรือกำหนดราคาประมูลขั้นต่ำ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นความรับผิดชอบของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่จะต้องควบคุมดูแลรวมถึงปราบปรามผู้กระทำความผิด

2.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษกับหน่วยงานสอบสวนคดีอาญาบางประเภทที่มีลักษณะใกล้เคียงกับหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษ

2.4.1 หน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษกับกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ (บก.สศค.) และ กองปราบปราม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

จากที่ได้ศึกษามาในข้างต้นเห็นได้ว่า พนักงานสอบสวนของ บก. สศค. และ กองปราบปรามต่างก็มีผลงานให้เห็นเป็นที่ประจักษ์กับสังคม แต่ถึงอย่างไรก็ตามยังมีคดีสำคัญอีกมากที่พนักงานสอบสวนไม่อาจรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ เช่น คดีความผิดต่อพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่งพนักงานสอบสวนมีความเห็นควรส่งฟ้องนายสอง วัชรศรีโรจน์ กับพวกรวม 12 คน แต่ศาลฎีกามีคำพิพากษายกฟ้อง²³ โดยให้เหตุผลโดยสรุปว่าการกระทำของจำเลยกับพวกไม่เป็นความผิด หรือคดีที่ศาลอาญามีคำพิพากษายกฟ้องในคดีที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องนายเสรี ทรัพย์เจริญ กรรมการผู้จัดการบริษัทราชาเงินทุน จำกัด ในความผิดฐานปั่นหุ้น โดยหลังจากที่ศาลใช้เวลาในการพิจารณานาน 5 ปี แล้ว ศาลเห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำปกติในทางการค้า ดังนั้นการกระทำดังกล่าวจึงไม่เป็นการฉ้อโกง หรือคดีเซอร์แอน ดันแคน ที่พนักงานสอบสวน กองปราบปรามได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนแล้วพบว่า ผู้กระทำความผิดในคดีนี้เป็นบุคคลอื่นมิใช่จำเลยที่พนักงานอัยการมีคำสั่งให้ฟ้อง ดังนั้นพนักงานสอบสวน กองปราบปรามจึงมีหนังสือขอให้พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนพิจารณา

²³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1766/2539

พนักงานสอบสวน กองปราบปรามจึงมีหนังสือขอให้พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนพิจารณาถอนฟ้องจำเลย พนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าคดียังไม่มีเหตุเพียงพอที่จะถอนฟ้องจึงได้ดำเนินคดีต่อไป²⁴ ซึ่งข้อบกพร่องดังกล่าวเกิดจากระบบโครงสร้างขององค์กร กล่าวคือ บุคลากรภายในองค์กรไม่เข้าใจในระบบธุรกิจสมัยใหม่หรือวิทยาการทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ซึ่งผู้ประกอบการนำมาใช้ในการประกอบธุรกิจ ประกอบกับคดีมีลักษณะสลับซับซ้อนและยุ่งยากมากขึ้น พนักงานสอบสวนไม่มีความเชี่ยวชาญเพียงพอ เนื่องจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านถูกย้ายไปปฏิบัติหน้าที่อื่นตามระบบราชการ นอกจากนี้การสอบสวนในคดีความผิดอันมีลักษณะสลับซับซ้อนนี้ต้องใช้ระยะเวลาต่อเนื่องยาวนานเนื่องจากการสอบสวนต้องเกี่ยวข้องกับเอกสารจำนวนมากและในความสลับซับซ้อนต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก แต่ในความเป็นจริงพนักงานสอบสวนมักทำให้สำเร็จโดยเร็ว เพราะว่ายังมีคดีอาญาอื่นๆ อีกมาก จึงทำให้ผลการสอบสวนไม่สมบูรณ์โดยปัญหาต่างๆ นั้นแยกอธิบายเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านโครงสร้าง²⁵

สำนักงานตำรวจแห่งชาติถือเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยมีการแบ่งหน่วยงานออกเป็นหน่วยงานต่างๆ เพื่อดำเนินการให้ตรงตามวัตถุประสงค์และแบ่งแยกหน้าที่ให้ชัดเจน แต่เนื่องจากความรับผิดชอบในแต่ละหน่วยงานมีมากเกินไป พนักงานสอบสวนที่มีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนและปราบปรามการกระทำความผิดทั่วราชอาณาจักรในสังกัดของ บก.สศท. และกองปราบปรามมีจำนวนไม่สมดุลกับปริมาณคดีที่มีอยู่นอกจากนี้พนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความสามารถในบางครั้งก็ได้รับคำสั่งให้ไปช่วยราชการหรือย้ายไปสังกัดหน่วยงานอื่นทำให้พนักงานสอบสวนที่เหลืออยู่ไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการสืบสวนสอบคดีที่มีความยุ่งยากและสลับซับซ้อน

²⁴ นิภาพร รุจนวงศ์, "ภาคผนวกสรุปคดีเซอร์แอน..ดันแคน", บทบัญญัติ. เล่ม 52 ตอน 1, (มีนาคม 2539), หน้า 73.

²⁵ รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง การพัฒนาขององค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและทางแพ่งโดยคณะกรรมการบริหารและการยุติธรรม วุฒิสภา, บทบัญญัติ. เล่ม 52 ตอน 1, (มีนาคม 2539), หน้า 159.

2. ปัญหาด้านงบประมาณ²⁶

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าอาชญากรรมในคดีพิเศษนั้นมักเป็นความผิดที่มีลักษณะยุ่งยากและสลับซับซ้อน ในบางครั้งผู้กระทำความผิดใช้อุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีระดับสูงเป็นเครื่องมือในการประกอบความผิด แต่ในปัจจุบัน บก.สศก. และกองปราบปรามยังไม่ได้รับงบประมาณที่เพียงพอเนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นต้นสังกัดต้องแบ่งงบประมาณที่รับจากรัฐบาลไปให้หน่วยงานอื่นๆ ที่อยู่ในสังกัด ทำให้ บก.สศก. และกองปราบปรามขาดงบประมาณที่จะนำมาจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อมาสนับสนุนในการสืบสวนสอบสวน

3. ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล²⁷

การกำหนดให้ข้าราชการตำรวจสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นตำรวจเหมือนกันหมดตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2521 ได้กำหนดให้มีข้าราชการตำรวจเพียงประเภทเดียว ดังนั้นข้าราชการตำรวจจึงสามารถปฏิบัติหน้าที่แทนกันได้ทุกหน่วยงานและทุกตำแหน่ง แต่ในความเป็นจริงแล้วข้าราชการตำรวจสังกัด บก.สศก. และกองปราบปรามต้องการบุคคลที่มีความรู้และความชำนาญในตำแหน่งและหน้าที่โดยเฉพาะ ดังนั้นเมื่อมีการโยกย้ายโดยไม่คำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะบุคคลทำให้การทำงานไม่ประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ โดยสังเกตได้จากการแต่งตั้งโยกย้ายและการพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการตำรวจจะตกเป็นเป้าของการวิพากษ์วิจารณ์ทุกครั้งที่มีข่าวการโยกย้าย นอกจากนี้ยังมีปัญหาทางปัจจัยภายนอกหรือ อิทธิพลทางการเมืองแทรกแซงการบริหารงานภายในทำให้ข้าราชการตำรวจขาดขวัญและกำลังใจอันส่งผลกระทบต่อการทำงานปฏิบัติหน้าที่

---

²⁶ ชาญเชาว์ ไชยานุกิจ, “กรมสอบสวนคดีพิเศษ : เอฟปีไอตำรวจไทย : ประชาชนได้อะไร?” รพี 45, หน้า 181-182.

²⁷ รายงานการประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่องกระบวนการยุติธรรม โดยคณะกรรมการบริหารและการยุติธรรม วุฒิสภา (เอกสารอัดสำเนา)

4. ปัญหาด้านบทบัญญัติกฎหมาย

บทบัญญัติของกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่เอื้ออำนวยให้พนักงานสอบสวนใช้เป็นเครื่องมือในการสืบสวน สอบสวนและปราบปรามผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะพิเศษได้ เนื่องจากการถูกจำกัดอำนาจหน้าที่และขอบเขตการใช้กฎหมายไว้อย่างเคร่งครัด กฎหมายไม่สามารถพัฒนาตามอาชญากรเหล่านี้ได้ทันทำให้การดำเนินคดีกับอาชญากรเหล่านี้มักจะหลุดพ้นหรือไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่ศาลจะรับฟังลงโทษจำเลยส่งผลให้อาชญากรไม่เกรงกลัวกฎหมายและพยายามหาช่องทางลวงละเมิดเอาเปรียบสังคมและรวมตัวเป็นองค์กรอาชญากรรมขนาดใหญ่จนเจ้าหน้าที่ไม่สามารถติดตามได้ทัน

5. ปัญหาด้านการขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

การที่หน่วยงานแต่ละหน่วยงานเน้นผลสำเร็จเฉพาะหน่วยงานของตนโดยไม่มองถึงผลสำเร็จของกระบวนการยุติธรรมโดยรวมและการที่ไม่มีกระบวนการที่จะร่วมคิดร่วมทำงานอย่างจริงจังทำให้การทำงานขาดการประสานงานแต่กลับทำงานซ้ำซ้อนในเชิงสร้างอาณาจักรแห่งอำนาจในแต่ละองค์กร²⁸

อันที่จริงแล้วมุมมองในเชิงสร้างอาณาจักรแห่งอำนาจขององค์กรตนเองโดยไม่มองถึงประโยชน์ที่จะตกแก่ส่วนรวมนั้นเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นต้นเหตุสำคัญของปัญหาอื่นๆ ในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้เพราะงานในการอำนวยความยุติธรรมนั้นต้องเป็นระบบและมีลักษณะเป็นกระบวนการเดียวกัน หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดย่อมไม่สามารถที่จะอำนวยความยุติธรรมให้เสร็จสิ้นภายในหน่วยงานของคนได้โดยไม่ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าตัวชี้วัดถึงความร่วมมือระหว่างองค์กรคือประสิทธิภาพในการควบคุมอาชญากรรมนั่นเอง

---

²⁸ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย, เอกสารประกอบการประชุมของกระทรวงยุติธรรม หน้า 24-43. (เอกสารอัดสำเนา)

สำหรับการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนของหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษนั้น การสอบสวนในคดีพิเศษอันมีลักษณะลับซับซ้อน เช่น คดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของ บก.สศก. หรือ กองปราบปราม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางนั้น²⁹ จะประกอบด้วยทีมงานพนักงานสอบสวนซึ่งประกอบด้วยผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมให้มีความรู้เกี่ยวกับความผิดในด้านต่างๆ โดยอาจมีบุคคลที่มีความรู้ทางด้านวิชาชีพต่างๆ เช่น ผู้มีความรู้ด้านการเงิน การธนาคาร พนักงานบัญชี นักเศรษฐศาสตร์และพนักงานส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการสอบสวนจะเริ่มเมื่อมีผู้เสียหายแจ้งความร้องทุกข์ หรือเริ่มการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนรู้เองโดยการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ จะใช้เทคนิคในการสอบสวนโดยอาศัยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์และวิทยาการสารสนเทศเป็นอุปกรณ์ในการสอบสวน นอกจากนี้ที่ทีมงานสอบสวนจะไม่มีกรอบโยกย้ายหน้าที่อันแตกต่างจากระบบของ บก.สศก. หรือกองปราบปราม ทำให้พนักงานสอบสวนสามารถดำเนินการตั้งแต่เริ่มคดีจนสรุปสำนวนคดีได้โดยอิสระและไม่ต้องเกรงกลัวอิทธิพลมืดที่จะใช้อำนาจโดยมิชอบบีบบังคับให้พนักงานสอบสวนต้องโยกย้ายตำแหน่ง การสอบสวนโดยหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษนี้จึงน่าจะแก้จุดอ่อนของการสอบสวนโดย บก.สศก. หรือกองปราบปรามได้

2.4.2 หน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.)

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีเลขาธิการ ปปง. เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้างของหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษแล้ว เห็นว่า โครงสร้างสำนักงาน ปปง. ยังมีความมั่นคงและมีความอิสระมากกว่าหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษ เนื่องจากหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษจะจัดตั้งเป็นกรมสอบสวนคดีพิเศษ สังกัดกระทรวงยุติธรรมและอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม นอกจากนี้เลขาธิการ ปปง. อันเป็นตำแหน่งสำคัญในสำนักงาน ปปง. นั้นจะพ้นจากตำแหน่งได้ก็ต่อเมื่อทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออกตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ

²⁹ คดีใดควรจะอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษนั้นดูรายละเอียดในบทที่ 4

สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ³⁰ ในขณะที่อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษมิได้มีบทบาทบัญญัติดังกล่าวรองรับ ดังนั้นตำแหน่งอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษจึงยังไม่อยู่ในฐานะที่มั่นคงเพียงพอเทียบเท่าเลขาธิการ ปปง.

ในส่วนของ การสืบสวนสอบสวนคดีนั้น สำนักงาน ปปง. มีหน้าที่สอบสวนคดีอาญาอันเป็นความผิดฐานฟอกเงินและดำเนินการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดซึ่งเป็นการ ริบทรัพย์สินในทางแพ่งโดยใช้กระบวนการและวิธีการพิจารณาในทางแพ่ง ซึ่งในการรวบรวมพยานหลักฐานนั้น สำนักงาน ปปง. จะมีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญในด้านการตรวจสอบทรัพย์สินโดยตรงเป็นผู้เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบศึกษาและวิเคราะห์รายงานข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม นอกจากนี้ในการสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐาน สำนักงาน ปปง. ยังมีอำนาจตามกฎหมายให้สามารถสอบสวนโดยอาศัยเทคนิคพิเศษบางประการ เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมายเป็นหนังสือ สามารถยื่นคำขอต่อศาลแพ่งเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์อื่นใดเพื่อใช้ในการเข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสารหรือข้อมูลทางคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวได้³¹ แม้ว่าในอดีต สำนักงาน ปปง. จะเคยใช้อำนาจดังกล่าวตรวจสอบข้อมูลทางการเงินของนักหนังสือพิมพ์ชื่อดัง โดยสำนักงาน ปปง. อ้างว่าได้รับหนังสือร้องเรียนก็ตาม ซึ่งต่อมาศาลปกครองมีคำตัดสินว่าให้สำนักงาน ปปง. ระงับการตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของนักหนังสือพิมพ์ดังกล่าวในทันที³² แต่ผู้เขียนก็ยังเห็นว่า อำนาจในการตรวจสอบข้อมูลยังคงต้องมีอยู่ต่อไป แต่การใช้อำนาจดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการควบคุมอย่างใกล้ชิด

แม้ว่าสำนักงาน ปปง. จะมีจุดเด่นตามที่กล่าวมาแล้วก็ตาม แต่ผู้เขียนเห็นว่าความผิดมูลฐานทั้ง 7 อันเป็นความผิดที่เป็นฐานที่ทำให้เกิดรายได้อันนำไปสู่การฟอกเงินนั้น สำนักงาน ปปง. ควรจะประสานงานกับหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษ เนื่องจากทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอันได้แก่ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือเงินหรือทรัพย์สินอันได้มาจากการจำหน่าย

³⁰ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 45(4)

³¹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 46

³² หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 14 มีนาคม 2545

จ่าย โอน หรือดอกผลในเงินหรือทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานนั้น หากสำนักงาน ป.ป.ง. ไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งตามความผิดมูลฐาน กระบวนการริบทรัพย์สินในทางแพ่งอันถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของกฎหมายฟอกเงินก็ไม่อาจจะประสบความสำเร็จได้ ซึ่งความผิดมูลฐานทั้ง 7 นั้น ผู้เขียนเห็นว่า ล้วนแล้วแต่เป็นคดีที่มีลักษณะสลับซับซ้อนและสมควรจะให้ความเชี่ยวชาญของหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษในการรวบรวมพยานหลักฐานอันเกี่ยวกับความผิดมูลฐาน ผู้เขียนจึงเห็นว่าการทำงานของหน่วยงานทั้งสองมิใช่การทำงานในลักษณะซ้ำซ้อนกัน แต่ในทางตรงกันข้ามการทำงานของหน่วยงานทั้งสองเป็นไปในลักษณะเสริมการทำงานเพื่อความสำเร็จสูงสุด

2.4.3 หน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.)

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) เป็นหน่วยงานอิสระที่ทำหน้าที่ในการบริหารงานธุรการให้กับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้บังคับบัญชาและดูแลการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งนี้เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะขึ้นตรงต่อประธานคณะกรรมการ ป.ป.ช. การแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และวุฒิสภา เมื่อได้รับการแต่งตั้งแล้ว เลขาธิการ ป.ป.ช. จะมีวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว โดยนอกจากจะพ้นตำแหน่งตามวาระและเหตุอื่นแล้ว ยังมีเหตุสำคัญบางประการที่เลขาธิการ ป.ป.ช. ต้องพ้นจากตำแหน่ง คือ มีพระบรมราชโองการให้ออกด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และวุฒิสภา

ดังนี้ เลขาธิการ ป.ป.ช. จึงเป็นตำแหน่งสำคัญในการดูแลงานธุรการและการบริหาร ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างในการเข้าเป็นเลขาธิการ ป.ป.ช. และการพ้นจากตำแหน่งแล้ว เห็นได้ว่าเลขาธิการ ป.ป.ช. มีความเป็นอิสระและความมั่นคงมากกว่าอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งมีฐานะเป็นเพียงอธิบดีประจำหน่วยงานของราชการและอาจถูกโยกย้ายหน้าที่หรือเปลี่ยนตำแหน่งงานตามระบบวาระราชการหรือถูกอิทธิพลบีบบังคับให้มีการโยกย้ายตำแหน่งอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ โครงสร้างการบังคับบัญชาของสำนักงาน ป.ป.ช. จึงดูเป็นจุดเด่นมากกว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษ

ในด้านการสืบสวนสอบสวนนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสืบสวนสอบสวนคดีหลายประเภทดังที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ 2.3.4 แต่ขั้นตอนหรืออำนาจการสอบสวนอันเป็นวิธีการในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อจะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษนั้น สำนักงาน ป.ป.ช. ยังไม่มีอำนาจการสอบสวนหรือเทคนิคพิเศษบางประการในการเข้าถึงพยานหลักฐาน แม้ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2522 จะให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรียกเอกสารหรือหลักฐานหรือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริงก็ตาม แต่บุคคลที่ถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. กล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง หรือบุคคลผู้มีอิทธิพล ดังนั้นการเรียกพยานบุคคลหรือพยานเอกสารมาเพื่อทำการสอบสวนอาจไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือดูแลเอกสารเนื่องจากเกรงกลัวว่าจะถูกอิทธิพล หรืออำนาจโดยมิชอบคุกคามต่อทรัพย์สินหรือเสรีภาพในร่างกายได้ หน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีอำนาจในการสอบสวนซึ่งเป็นพิเศษแตกต่างจากหน่วยงานอื่น³³ โดยเฉพาะการดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา 308 ของรัฐธรรมนูญนั้น การยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องระบุถึงข้อกล่าวหาและพฤติการณ์แห่งการกระทำผิดตามข้อกล่าวหาและความเสียหายที่ได้รับพร้อมพยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ ดังนั้นหากการรวบรวมพยานไม่สามารถกระทำได้แล้วการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษก็ไม่สามารถกระทำได้ด้วยเช่นกัน เมื่อพิจารณาแล้วผู้เขียนเห็นว่าโครงสร้างของสำนักงาน ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานที่อิสระเพียงพอ แต่การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานน่าจะยังไม่ประสบความสำเร็จ ผู้เขียนจึงเห็นว่าหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษน่าจะเป็นองค์กรเสริมในการช่วยสำนักงาน ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

จากการศึกษา ผู้เขียนเห็นว่า การสอบสวนในคดีความผิดทางอาญาบางประการควรให้หน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดี แต่ในคดีความผิดอาญาบางประการหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษไม่ควรเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการสืบสวนสอบสวนโดยตรง แต่ควรทำหน้าที่เปรียบเสมือนพี่เลี้ยงโดยเป็นหน่วยงานที่ช่วยในการสืบสวนสอบสวนบางประการเมื่อได้รับการร้องขอเท่านั้น เนื่องจากในคดีดังกล่าวมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่

³³ ดูรายละเอียดเรื่องอำนาจการสอบสวนซึ่งมีวิธีการปฏิบัติเป็นพิเศษในบทที่ 4

สืบสวนสอบสวนคดีซึ่งมีประสิทธิภาพเพียงพอแล้ว ส่วนในคดีความผิดอาญาซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษโดยเฉพาะนั้นขณะนี้ยังมีการโต้เถียงกันว่าควรเป็นคดีใดบ้าง โดยร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. .... ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษนั้นยังอยู่ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษจึงยังไม่มีอำนาจดำเนินการสืบสวนสอบสวนได้ ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงเป็นกฎหมายสำคัญที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษ รวมถึงอำนาจในการสอบสวนอันมีวิธีการเป็นพิเศษซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวในบทต่อไป